قوانین حمایتی از زنان، معطل مجلس

گزارش «شرق» از آخرین تحولات و اقدامات انجام‌شده در مورد لایحه حفظ کرامت و حمایت از زنان در برابر خشونت

مریم لطفی
روزنامه‌نگار

رومینا اشـرفی، فاطمه برحی، ریحانه عامری، زهرا نصوری، مبینا سوری، نگین درویشی، مونا حیدری و معصومه صلیحاوی زن‌های کم‌سن‌وسالی بودند که حالا فقط نامی از آنها بر سـنگ قبری باقی مانده اسـت. زنان قربانی خشـونت و قهر و غضب برخاسـته از واژه «غیرت»، آن‌هم در شـرایطی که فعـلا قانون حمایتی مشخص و ویژه‌ای برای زنان وجود ندارد.

مرکز آمار ایران اعلام کرده اسـت که در سال ۱۴۰۰، ۷۷هزارو ۶۳۷ مورد معاینه مربوط به همسرآزاری جسمانی انجام شده که ۹۶.۷ درصد از این معاینات مربوط بـه زنان بوده اسـت. به عبارت دقیق‌تـر ۷۵هزارو ۱۳۰ مورد معاینه جسـمانی و ۱۲۷ مورد معاینه روانی بر روی زنانی که شـاکی همسـرآزاری بودند، انجام شده اسـت. ماجرا در دو سـال گذشـته بدتر بـود. پاندمی کرونا به افزایش خشـونت خانگی در بسـیاری از کشورها دامن زده بود و ایران هم پای ثابت این داستان بود؛ خشونت‌هایی که بیشتر زنان و کودکان را نشانه گرفته بود.

سال گذشته تهمینه شاوردی، جامعه‌شـناس، در گفت‌وگو با ایسنا از نتایج یک پژوهش علمی خبـر داده بود: «۷۷.۲ درصد زنان حداقل یکی از انواع خشـونت را در دوران قرنطینـه تجربـه کرده بودند کـه از این میان، ۹۱.۲ درصد خشـونت روانی، ۶۵.۸ درصد خشونت جسمی، ۴۲.۶ درصد خشونت جنسی و ۳۸.۲ درصد خشونت منجر به صدمه را تجربه کرده‌اند».

تمام اینها در حالی اسـت که لایحه منع خشونت علیه زنان که چند سال پیش به‌عنـوان لایحه حفظ کرامت و حمایت از زنان در برابر خشـونت تغییر نام داد، با گذشـت بیش از ۱۰ سـال هنوز اندر خم یک کوچه مانده اسـت. از فرازوفرودهای لایحه که بگذریم، معمولا بعد از هر قتل منتسـب به ناموسی که وجدان عمومی جامعه را به‌شـدت جریحه‌دار می‌کند، مسئولان و متولیان از رئیس دولت گرفته تا نمایندگان مجلس وعده بررسی این لایحه را می‌دهند؛ اما بعد از مدتی که آب‌ها از آسیاب می‌افتد و قانون نانوشته فراموشی آدم‌ها را دوره می‌کند، خبری از هیچ‌کدام این وعده‌ها نیست.

۲۴ مرداد امسـال، فاطمه قاسم‌پور، رئیس فراکسـیون زنان و خانواده مجلس شورای اسـلامی به ایرنا گفته بود که فرایند بررسی لایحه حفظ کرامت و حمایت از زنان در برابر خشـونت، در کمیسیون اجتماعی مجلس شورای اسلامی به پایان رسیده و در کمیسـیون تخصصی، وضعیت بررسی آن نهایی و تکمیل شده است. در واقع قاسـم‌پور گفته بود چون پیشنهاد شده مواردی به این لایحه اضافه شود، برای همین در هفته‌های آتی برای بررسـی در صحن علنی مجلس در دستور کار قرار می‌گیرد «چون فرایند بررسی آن تمام شده است».

حالا چهار ماه گذشـته است، هفته گذشته یک قتل منتسب به ناموس دیگر در اهواز اتفاق افتاد و معصومه صلیحاوی ۱۷سـاله، با ضربات چاقوی پدرش به قتل رسید. تصویر جنازه در پتوی سرخ پیچیده او مقابل خانه مردی که همسرش مدعی ارتباط معصومه با او بود آن‌قدر در شـبکه‌های اجتماعی دسـت به دست شد که دوباره زخم کهنه نبود قوانین حمایتی از زنان در جامعه سر باز کرد.

همان موقع قاسم‌پور گفته بود «قتل‌های ناموسی اگرچه مسئله فراگیر جامعه ایرانی نیست؛ اما ازجمله مسائلی است که حتی یک مورد آن هم باید مورد توجه ویژه قرار گیرد». موضوعی که چند روز پیش به نوعی دیگر از طرف انسیه خزعلی، معـاون رئیس‌جمهور در امور زنان و خانواده مطرح شـد که بـه رکنا گفت: «باید توجه داشـت که قتل‌های ناموسـی به‌ویژه در چنین مناطقی، کمتر شده است؛ اما متأسفانه هنوز هم مواردی مشاهده می‌شود. بخشی از این معضل، با کار فرهنگی حل می‌شود و شاید با قانون نتوان جلوی خیلی از این موارد را گرفت».

ادغام طرح امنیت زنان و لایحه کرامت زنان

گرچـه چهار ماه پیش رئیس فراکسـیون زنان مجلس از اتمام بررسـی لایحه حفظ کرامت و حمایت از زنان در برابر خشـونت در کمیسیون تخصصی خبر داده بود؛ اما به نظر می‌رسد این‌طور نیست.

حسن لطفی، سخنگوی کمیسیون اجتماعی مجلس شورای اسلامی، دراین‌باره به «شـرق» می‌گوید: «بررسی ۲۵ ماده این لایحه تمام شـده و حدود ۱۹ ماده آن باقی مانده اسـت. احتمالا در این هفته بررسـی این لایحه در کمیسیون اجتماعی مجلس تمام می‌شود و برای بررسی در صحن علنی مجلس ارسال می‌شود».

او می‌گوید تعارف و مصادیق خشونت در این لایحه همگی حل شده و به نتیجه رسـیده است؛ اما جالب اینکه سال گذشـته، پیش از روی کار آمدن دولت ابراهیم رئیسـی، بحث و جدل میـان معصومه ابتکار، معاون امور زنـان و خانواده دولت حسن روحانی و نمایندگان مجلس یازدهم درباره لایحه حفظ کرامت و حمایت از زنان در برابر خشونت داغ بود. معاونت زنان دولت دوازدهم از وصول‌نشدن لایحه در مجلس اصولگرا گلایه داشـت و در مقابل، فراکسـیون زنان مجلس از بررسی طرحی با همین موضوع در مجلس خبر داده بود. فاطمه قاسم‌پور گفته بود: «قبل از اینکه این لایحه به مجلس وارد شـود، طرح دیگری در حوزه امنیت زنان نیز در مجلس اعلام وصول شـده بود. در نتیجه بحث مطالعاتـی تأمین امنیت زنان به صورت قانونی قبل از این لایحه شـروع شـده و فراکسیون زنان نیز در تعامل با آن کارگروه، مطالعاتی را انجام می‌دهد».

موضوعی که موجب شـد این گمانه مطرح شود که تأخیر مجلس در رسیدگی به لایحه تأمین امنیت زنان در برابر خشـونت، ممکن اسـت به علت پیشبرد طرح دیگری در همین زمینه باشـد؛ اما حالا لطفی به «شرق» می‌گوید که لایحه کرامت زنـان و آن طرح مربوط بـه امنیت زنان که در مجلس اعلام وصول شـده بود، با یکدیگر ادغام شده و در حال بررسی هستند: «این دو ادغام شده‌اند و همه جوانب مربوط به حفظ کرامت انسـانی را در این لایحه لحاظ کرده‌ایم و بررسی این طرح به‌خوبی در حال انجام است».

شرایط کار فرهنگی مهیا نیست!

بعـد از قتل معصومه صلیحاوی، قاسـم‌پور، نماینده مجلـس در گفت‌وگو با رسانه‌ها، گفته بود: «مسلما رویکرد و نحوه مواجهه قانون با این وقایع، می‌تواند در تکرار یا پیشـگیری از آن مؤثر باشد. از همین منظر در بررسی لایحه حفظ کرامت و حمایت از زنان در برابر خشـونت در کمیسیون اجتماعی، اصلاح و تشدید مجازات ماده ۶۱۲ قانون مجازات مورد توجه قرار گرفت».

براسـاس ماده ۶۱۲ قانون مجازات اسـلامی «هرکس مرتکب قتل عمد شود و شـاکی نداشته یا شـاکی داشته؛ ولی از قصاص گذشـت کرده باشد یا به هر علت قصاص نشـود؛ درصورتی‌که اقـدام او موجب اخلال در نظـم و صیانت و امنیت جامعه یا بیم تجری مرتکب یا دیگران شود، دادگاه مرتکب را به حبس از سه تا ۱۰ سـال محکوم می‌کند». این ماده تبصره‌ای هم دارد: «در این زمینه معاونت در قتل عمد موجب حبس از یک تا پنج سال خواهد بود».

شـیما قوشـه، وکیل دادگسـتری و فعال حقوق زنان، در این زمینه به «شرق» می‌گویـد: «اگر قرار اسـت مـاده ۶۱۲ در لایحه کرامت و حمایـت از زنان در برابر خشـونت مورد توجه قرار گیرد، باید ماده ۳۰۱ که مربوط به معاف‌بودن پدر و جد پدری از قصاص است هم اصلاح شود. ماده ۶۱۲ درباره هرکسی است که مرتکب قتل شود؛ اما یکی از عمده‌ترین مسائل ما در حوزه خشونت خانگی قتل‌هایی است که به دست پدر انجام می‌شود. بنابراین اگر قرار بر اصلاح است، علاوه بر ماده ۶۱۲، باید ماده ۳۰۱ هم اصلاح شود؛ چراکه یک حکم عام شامل این مسئله نمی‌شود».

در ماده ۳۰۱ قانون مجازات اسـلامی که به بحث قصاص مربوط اسـت، گفته شـده اسـت: «قصاص در صورتی ثابت می‌شـود که مرتکب، پدر یا اجداد پدری مجنی علیه نباشـد»؛ بنابراین با توجه به این ماده درصورتی‌که پدر یا اجداد پدری فردی، او را به قتل برسـانند، برخلاف قاعده کلی محکوم به قصاص نخواهند شد و به اسـتناد ماده ۳۸۱ قانون مجازات اسـلامی به پرداخت دیـه و تعزیر محکوم می‌شوند. با این همه درباره تشدید مجازات یا قصاص پدر و جد پدری اما و اگرهای بسـیاری وجود دارد. بعد از قتل رومینا اشـرفی، دختر ۱۳ساله تالشی که به دست پدرش با داس کشـته شد، لایحه «تشـدید مجازات پدر مرتکب قتل فرزند» توسط معاونت زنان دولت دوازدهم مطرح شـد. لایحه‌ای که بعد از بررسی‌های متعدد، تیرماه سال گذشته اشـرف گرامی‌زادگان، مشاور حقوقی و پارلمانی وقت معاونت امور زنان و خانواده رئیس‌جمهوری درموردش به ایسنا گفت: «در همه نشست‌ها، قصاص پدر منتفی اعلام شـد، ولـی در افزایش مجازات حبـس تعزیری پذیرش وجود داشت. در پیشنهادی که در نشست شورای فقهی حقوقی در شهر قم مطرح شـد، مجازات ۲۵ سال تا ۴۰ سال در نظر گرفته شده بود، اما قوه قضائیه در آخرین بررسـی مجازات درجه ۲ و ۳ پیشـنهاد داده بود». در نهایت به گفته او حداکثر ۱۰ سال حبس قطعی خواهد بود.

قوشه در توضیحاتی دراین‌باره می‌گوید: «وقتی مجازات بازدارنده نباشد، باز هم چنین اتفاق‌هایی خواهد افتاد».

این فعال حقوق زنان به تأکید انسـیه خزعلی دربـاره ضرورت انجام اقدامات فرهنگی درباره پیشـگیری از قتل‌های منتسب به ناموس هم اشاره می‌کند: «آیا به تمامـی ان‌جی‌اوهایی که در حوزه زنان دغدغه دارند و فعالیت می‌کنند، اجازه کار داده می‌شـود؟ مگر فعالان حقوق زنان کم بازداشت شـده‌اند یا اجازه فعالیت و مجوز به آنها باطل شده اسـت. کار فرهنگی در این زمینه را باید کسی انجام دهد که دغدغه‌ای در این حوزه داشته باشـد. اما این افراد که اجازه فعالیت ندارند. به نظر می‌رسـد مسئولان بیشـتر به دنبال این هستند که چنین خشـونت‌هایی را به گـردن جامعه مدنی بیندازند. اما جامعه مدنی مگر جز ماسـت که اجازه فعالیت نداریم؟!».

به عزم عمومی نیاز داریم

مونیـکا نـادی، فعال حقوق زنان و کودکان و وکیل دادگسـتری نیز با تشـریح وضعیت زنان در جامعه و احتمال وقوع خشـونت درباره آنها به «شرق» می‌گوید: «یکی از عمده‌ترین آسـیب‌هایی که زنان در ایـران در طول زندگی با آن مواجه‌اند، موضوع خشـونت است. خشونتی که می‌تواند جسمی، جنسی، روانی، اقتصادی و اجتماعی باشد؛ بنابراین خشونت علیه زنان واژه عامی است که ابعاد زیادی دارد». او تأکید می‌کند این خشـونت ابعاد سـوء زیادی بر شـیوه زندگی زنانی که قربانی خشونت می‌شوند، دارد: «با توجه به شرایط اقتصادی، فرهنگی و اجتماعی جامعه گاهی شـاهد گسـترش چنین خشونت‌هایی هسـتیم. هر زمان مسائل اجتماعی و نگرانی‌های اقتصادی و فقر در جامعه بیشـتر شود، به همان میزان خشونت علیه زنان هم بیشتر می‌شود».

نادی می‌گوید عواملی که خشونت را تشدید می‌کنند، تنوع زیادی دارند: «با این حال مهم‌ترین عامل خشونت در جامعه ایرانی، عوامل فرهنگی و تعصبات سنتی است که براسـاس آنها زن به‌عنوان بخشی از مایملک مرد در نظر گرفته می‌شود؛ بنابراین مرد خود را محق می‌داند که با زن هر رفتاری که بخواهد داشته باشد. این مسـئله فقط درباره خانه و زندگی شخصی نیست. در اجتماع نیز همین‌طور است و زن در موقعیت فرودستی قرار می‌گیرد».

فقدان آگاهی در این زمینه موضوع مهم دیگری اسـت که این فعال اجتماعی به آن اشـاره می‌کند: «متأسفانه رسـانه‌های عمومی به‌ویژه صداوسیما هیچ‌وقت در جهت افزایش آگاهی زنان قدم برنداشـته‌اند. به جای اینکه مطالبه‌گری حق و حقوق به زنان آموزش داده شـود و از آنان خواسـته شود در هر موقعیتی چه در خانه و چه در اجتماع حقوقشـان را بشناسند و آن را مطالبه کنند، این مطالبه‌گری نهی و بار منفی به آن داده می‌شود».

او می‌گوید: «در کنار این عوامل که همیشـه وجود داشته است، قوانین موجود هم یکی از عوامل مؤثر در زمینه شیوع خشونت هستند. قوانینی که یا وجود دارند و اجرا نمی‌شـوند، یا قوانینی کـه موجودند اما ضمانت اجرائـی کافی و رویکرد حمایت مناسـبی ندارند. ضمن اینکه به قوانینی که فعلا وضع نشـده‌اند هم نیاز داریم. برای همین در حال حاضر موضوع خشـونت علیه زنان را براساس مقررات عمومی قانون مجازات اسلامی رسیدگی می‌کنیم و قانون خاصی درباره آن وجود ندارد». این وکیل دادگسـتری تأکید می‌کند: «بنابراین برای رفع خشونت علیه زنان لایحه‌ای تدوین شـد و راه درازی هم تاکنون طی کرده اسـت. هم اسم این لایحه تغییر کرد و هم محتوایش. گرچه حتی همان هم با گذشـت این همه سـال هنوز تصویب نشده و تا زمان تصویب و اجراشدن آن فاصله زیادی مانده است».

نـادی معتقد اسـت قوانین به ویـژه در حوزه‌هـای اجتماعی زمانـی اثرگذار می‌شـوند که از سطح فرهنگی جامعه مترقی‌تر باشـند و بتوانند به افزایش رشد فرهنگـی در جامعه منجر شـوند. اما چون میان تدوین یـک لایحه تا تصویب آن فاصله زیادی وجود دارد، خودش عاملی است برای اینکه وقتی این لایحه تصویب شود، اثرگذاری آن در جامعه کاهش یابد؛ «این لایحه تلاش کرده برخلاف موقعیت فعلی به خشـونت علیه زنان نگاه پیشگیرانه داشته باشد و با این رویکرد بتواند از وقوع جرم و خشونت علیه زنان جلوگیری کند».

او ادامه می‌دهد: «از سـوی دیگر باید بتواند راه‌های مؤثر و بازدارنده ارائه دهد و بتواند آثار سوء خشونت را روی زنی که مورد خشونت واقع شده است، کم کند و بتوانـد آن زن را به زندگی و جامعه بازگرداند؛ بنابراین تصویب چنین قانونی با این کلیات می‌تواند وضعیت فعلی را بهتر کند. اما چنان‌که گفتم این مسـئله به زمان تصویب آن هم ارتباط دارد».

تشدید مجازات لازم است، اما کافی نیست

این وکیل دادگسـتری می‌گوید تصویب قانون به تنهایی کارسـاز نیست: «قانون زمانی می‌تواند مؤثر باشـد که روی فرهنگ‌سـازی و تغییر عرف‌ها نیز کار کند. در کنار آن افراد جامعه و رسـانه‌ها هم روی آن متمرکز شـوند و آگاهی‌های عمومی در این زمینه بیشـتر شود. در شـرایط کنونی شـاهد افزایش بیش از پیش آگاهی زنان در اجتماع هسـتیم. زنانی که خواستار مطالبه حقوقشان هستند و به شناخت دقیق‌تری از خودشـان و جامعه‌ای که در آن زندگی می‌کنند رسـیده‌اند. این خود یک گام رو به جلوسـت که به افزایش آگاهی و تغییر سیستماتیک خشونت منجر می‌شود».

او از شـرایط امروز جامعه هم می‌گوید: «با وجـود تغییرات جزئی که در مدت اخیر ایجاد شـده است، همچنان خشونت درمورد زنان وجود دارد و متأسفانه زیاد هم هسـت و شـاهد تغییر و اصلاح قوانین و رویکرد مثبت قوانیـن در این زمینه نبوده‌ایم. حتی شاهد فعالیت رسانه‌های عمومی برای افزایش آگاهی در این زمینه هم نیستیم».

نادی با اشـاره به قتل معصومه صلیحاوی به دسـت پـدرش می‌گوید: «اینها مواردی است که در رسانه‌ها منتشـر می‌شود و چه بسیار مصادیق خشونت علیه زنان و قتل‌های ناموسـی کـه حتی از آنهـا مطلع نمی‌شـویم. در نقاط مختلف کشور شـاهد چرخه‌ای از خشونت علیه زنان هسـتیم. از موارد جزئی‌تر تا نهایت آنها که می‌تواند همین قتل‌های منتسـب به ناموس باشـد. پشـت قتل معصومه توسط پدرش هم همان تفکر متعصبانه است که زن را از متعلقات مرد می‌داند و متأسفانه قوانین فعلی هم تاکنون جنبه بازدارندگی نداشته‌اند».

او می‌گوید تاکنون این قوانین نه‌تنها نتوانسته از این دختران و زنان حمایت کند، بلکـه حتی در مواجهه با این جرائم با ضمانـت اجراهای متفاوت و مجازات‌های نامناسـبی هم روبه‌رو هستیم که هیچ تأثیری در پیشگیری از این جرائم در جامعه نداشـته‌اند؛ «مقایسـه مجازات‌های این جرائم با احکامی که دادگاه‌ها برای سایر جرائم صادر می‌کنند گواه این موضوع است».

البتـه نـادی می‌گوید طبیعی اسـت که تشـدید مجـازات جرائـم مربوط به خشـونت علیه زنان به‌تنهایی عامل مؤثری نخواهد بود: «این‌طور نیسـت که مثلا اگر حبس‌های بلندمدت صادر شـود دیگر شـاهد قتل‌های ناموسی نباشیم. با این همه سیسـتم قانونی باید به نحوی باشد که این جسارت را از افراد بگیرد تا نتوانند خودشان حکمی صادر کنند».

به عقیده او در کنار تشـدید مجازات، به یک عزم عمومی برای شناخت، آگاهی و تحکیم حقوق زنان نیاز است.

جدول ۴۳۸۷ • طراح: بیژن گورانی

افقی:

۱- زمیـن بی‌صاحب- رمانی نوشـته پائولو کوئیلو- گفت‌وگوی خودمانی ۲- نشـانه مفعولـی- مدتی که طول می‌کشد تا بیمار بی‌هوش به حال طبیعی برگردد- دارای اندازه قابل قبول ۳- یکی پس از دیگری- راغب- صدای خنده بلند ۴- آیین‌های سنتی- جست‌وجو کردن ۵- روشنایی- امپراتوری آلمان- باشعور ۶- ضربه‌ای در تنیس روی میز- پل تاریخی خرم‌آباد- صندلی سوارکاری ۷- تکیه‌کلام درویش- وسـیله‌ای برای برقراری ارتباط تصویری اینترنتی- پول امارات ۸- راه شاعرانه- گیاهی از خانواده سرخس‌ها- مخفف اگر ۹- حوت- ضرب‌کننده سـکه- زبانی از خانواده زبان‌های قفقازی ۱۰- سلطان جنگل- پسوند شباهت- رسانه شنیداری ۱۱- عدم تعادل حرکات بدن- عـرض- پیمانه ۱۲- لامپ فلورسـنت- موقع ۱۳- کالابرگ- علم ستاره‌شناسی سنتی- سرزمین افراسیاب ۱۴- سازمان بین‌المللی استاندارد- از شهرهای فلسـطین در کرانـه باختـری رود اردن- رطوبت ۱۵- گلابی- موی سفید و سیاه- زشت

عمودی:

۱- از اجزای دسـتگاه گوارش- قصه‌گو- خوشحال ۲- دسـتگاه پخش همـراه- مهم‌بـودن- چاه جهنم ۳- گاری- نوعـی قابلمـه برقـی که غـذا را در زمان نسـبتا طولانـی می‌پـزد ۴- قهوه‌خانه فرنگـی- اتاق قطار- شهری در استان کرمان ۵- پیوسته- سروری ۶- حشره‌ای خونخوار- خوگرفته- ورید ۷- نوعی تسهیلات بانکی- از معجزات حضرت موسـی (ع)- سخن، گفتار ۸- مجرای تهویه هوا- سرمایه جاودانی است- نتیجه ۹- شـعر عامیانه مشـهوری سـروده احمد شـاملو- همیشـه- کامل و تمام ۱۰- گلی که در مرداب می‌شکفد- در هنگام شـب- قدم یکپا ۱۱- حواری خائن- پارچه توری ۱۲- ویران‌شده- آغشته به رنگ- چو عاشق می‌شدم گفتم که بردم ... مقصود ۱۳- از متعلقات اسلحه که برای جنگ تن به تن اسـتفاده می‌شـود- نمای سـاختمان ۱۴- قالی عشـایر- عصرانه سنتی قزوینی‌ها- منسـوب به یمن ۱۵- قمیص- ماده آرایشـی مژه- معمولا از ترکیب اسـید و باز به وجود می‌آید.

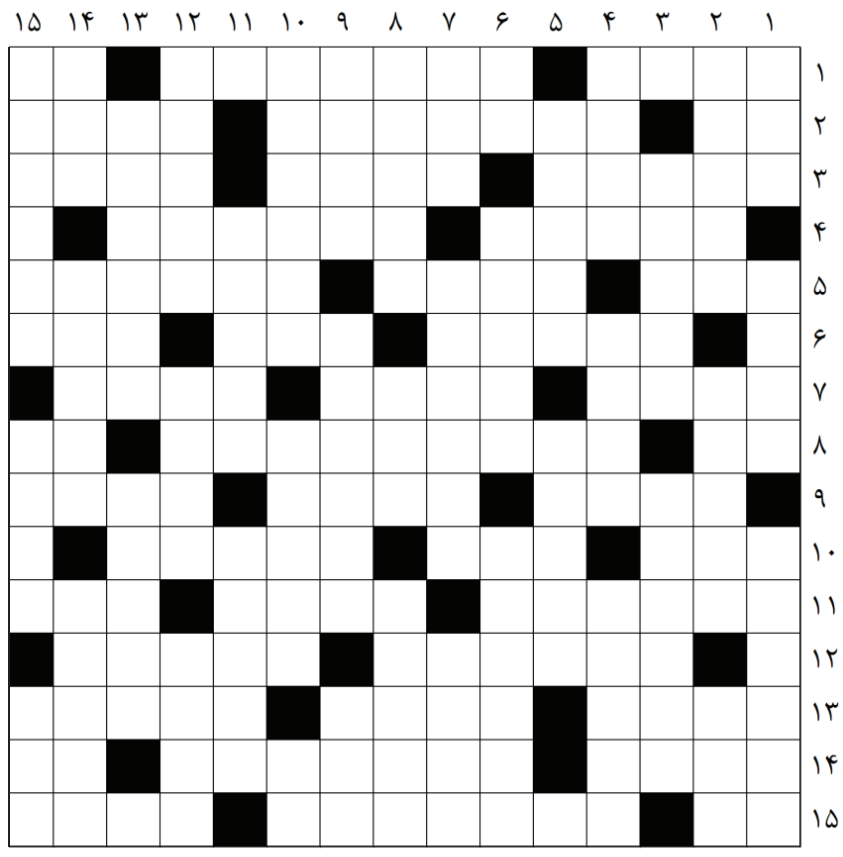

حل جدول ۴۳۸۶

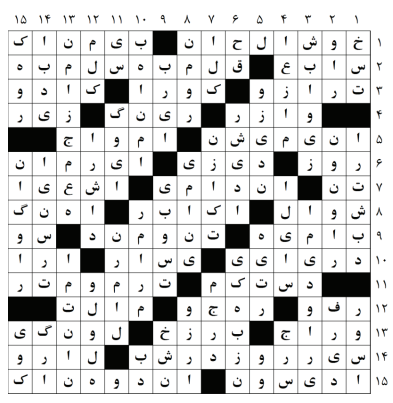

حل سودوکو سخت

۵	۶	۱	۷	۳	۹	۸	۴	۲
۴	۷	۲	۵	۸	۶	۹	۳	۱
۹	۳	۸	۱	۲	۴	۷	۵	۶
۱	۴	۳	۶	۵	۸	۲	۷	۹
۷	۲	۵	۴	۹	۱	۳	۶	۸
۶	۸	۹	۳	۷	۲	۵	۱	۴
۳	۹	۴	۸	۱	۵	۶	۲	۷
۸	۵	۶	۲	۴	۷	۱	۹	۳
۲	۱	۷	۹	۶	۳	۴	۸	۵

حل سودوکو ۳۳۸۲

۵	۴	۷	۱	۳	۲	۹	۶	۸
۸	۳	۶	۹	۵	۷	۲	۱	۴
۹	۲	۱	۴	۸	۶	۷	۵	۳
۱	۷	۸	۲	۶	۴	۵	۳	۹
۴	۶	۳	۵	۹	۱	۸	۲	۷
۲	۵	۹	۳	۷	۸	۱	۴	۶
۶	۹	۵	۷	۱	۳	۴	۸	۲
۳	۱	۲	۸	۴	۹	۶	۷	۵
۷	۸	۴	۶	۲	۵	۳	۹	۱

سودوکو سخت ۳۳۸۳

زمان پیشنهادی: ۴۰ دقیقه

قانون‌های حل جدول سودوکو:

۱- در هر سطر و ستون باید اعداد یک تا ۹ نوشته شود. بدیهی است که هیچ عددی نباید تکرار شود.

۲- در هر مربع ۳×۳ اعداد یک تا ۹ باید نوشته شود و در نتیجه هیچ عددی نباید تکرار شود.

۷	۳				۵			۲
	۶			۳		۴		
۹			۶		۱	۵		
					۳			
۱		۳				۲		۷
			۸					
		۶	۱		۷			۵
		۷		۹			۱	
۵			۳				۶	۹

سودوکو ساده ۳۳۸۳

زمان پیشنهادی: ۲۰ دقیقه

سودوکو

سودوکو Sudoku یک واژه ترکیبی ژاپنی به معنای عددهای بی‌تکرار است و امروزه به جدولی از اعداد گفته می‌شود که به عنوان یک سرگرمی رایج در نشریات کشورهای مختلف به چاپ می‌رسد.

			۴				۸	۱
۸	۱			۹			۷	
	۴			۷	۸			
۲	۵					۹		
۴		۱		۲		۶		۸
		۸					۱	۲
			۲	۵			۳	
	۳			۸			۹	۴
۷	۸				۱			